

מסורת הש"ס

רש"י

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

ר"ן

נדר.

עין משפט
נר מצוה

א א ב ג מ"י פ"ט מ"ג
מדרס ה"י י"ע כ"מ
טו"ש ע"י י"ד כ"י כ"י פ"ט
ד ה
ב ד מ"י ש"ס הל"ו טו"ש ע
ש"ס פ"ט ד
ג ה ו מ"י פ"ו מ"ג
מעלה ה"ל סמ"ע פ"ט
ר

מוסף רש"י

הנודר מן הירק מותר
בדלועין ורבי עקיבא
אוסר. דקסבר מין אחד
הוא. (משילה ב.) לא מצאתי
אלא דלועין. ואיני לוקמן
מיד כדמחלף. אלמא לא
קרי ליה איש ריק. דהא
האי ריק סמך קאמר ליה.
ואי בכלל ריק הוא לא
היה כדן ליתן. (חולין
ד.) אלמא כיון דמיתקן
מנה אחריתא הוא להכי
מותר דלועין. (משילה ב.)
ומשם אי
מציא רביא שהוא מין
ריק. שאלו לא מלא אלמא
קטנים לא היה מצינו לא
מלאמי אלמא קטנים. אלמא
לא מלאמי ריק. ודלועין
היה אומר לא מלאמי ריק
אמר אלמא דלועין. ולמה
היה אומר כן אלמא שש
ללמוד שהדלועים נקראים
ריק ואין הקטנים בכלל ריק
(חולין ד.) כלומר משם אי
למד דלועין דמיתקן מנה
מילתא היא. כלום הוא חסר
אומרי ריק לא מלאמי אלמא
קטנים. אלמא כן דאמר
לא מלאמי אלמא דלועין
ואי אומר לא מלאמי אלמא
קטנים. אלמא דלועין בכלל
ריק. הן ואש"י דמיתקן
עליהו שילתא. סביבא
ליה לר"ע דמחלף מילתא
ניחא. (משילה ב.) השליח
שעשה שליחותו בעל
הבית מעל. בעל הבית
אכלו עמית הקדש וטעם
ומתחלף במעוטי ומתן
כעונג שילתא ואמר לו קח
לי מזה חלקו כן טעם. שם
עשה שליחותו בעל הבית
מעל. (תניא י.) ומציא
קרינן מעלה. (קדושין ב.)
לא עשה שליחותו. אלמא
זיה מזה שאמר לו בעל
הבית. (משילה ב.) שהיו
אכלו עמית הקדש וטעם
כסבור שהן של חולין ומסרו
לשם ליקח בהן חלק
וקנה בהן טעם. שליח
מעל. ולא השולח. שדבר
זה אינו שלוחו. (קדושין
ב.) הן בשם. של הקדש
(משילה ב.)

הנודר מן הירק מותר בדלועין כו'. דלא הוה ירק אלמא פרי.
ואית דמפרשי דקסמ' ירק נאכל כמות שהוא חי ודלועין
אינן כן: והוא אומר לא מלאמי אלמא דלועין. אלמא לא מיקרו
ירק דאי מיקרו ירק יקסם: אמר להם כן דכד. מזה אינו מציא
רביא לאסור דלועין: אסור כפול
המלך לה. דכל שהוא לא ירק
הו': גמ' והא מן ירק נדר.
לרבי עקיבא פריך היכי אסר דלועין
דהא מן ירק נדר ודלועין לאו ירק
ניחא אלמא פרי דבשלתא פול הנדרי
א"ל דכיון שעושים ממנו דגן כשהוא
יש ומקמי הכי לא עד היא שעתא
ירק הו' ולא פרי אלמא דלועין קשיא.
ואף ע"ג דר"ע ידעי טעמא דמימלך
עליה שילת לא סגי ליה ההוא טעמא
כיון דמן ירק נדר ודלועין לאו ירק
ניחא: אמר עולא באומר ירקי
קדרה עלי. וכיון דמיתקן לישניה
למיכלל דלועין אמי כיון דמיתקן
שילתא עליהו: ודילמא ירק
הנאכל בקדרה קאמר. דכיון דלועין
לימסרו בכלל ירק לית ק' לרביינא
מיתקן דלישניה אלמא מאי דליכא
לספוקי דמשתמע מיניה כגון שומים
וצללים הבאים להטעים את הקדרה
אכל דלועין לא משתמע מיניה דירקי
קדרה להטעים את הקדרה משמע:
באומר ירק המצושל בקדרה עלי.
וכל כה"ג סביבא ליה לרבי עקיבא
דכיון דלועין קאמר שילתא עליהו
אסור בהן ורבען סבדי דכיון דלרבי
לאימלוכי עליהו לאו מיניה הוא.
וקי"ל כ' עקיבא כמו שנפרש לפנינו
בס"ד. הילכך נודר מן הירק אינו

אסור בפרי האדמה אמר ירק קדרה עלי אסור בפירות האדמה
הבאים להכשיר המאכל כשומים וצללים ומותר בדלועין אמר ירק
המתבשל בקדרה עלי אסור בכל פירות האדמה דמיתקן שילתא
עליהו כי אמר ליה משלת ירק. ואית דמפרשי והא מן ירק נדר
דקסמ' ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר עולא באומר ירקי קדרה עלי
דכיון דאמר הכי אפילו ירק המתבשל בכלל ודילמא ירק הנאכל
בקדרה קאמר דכיון דקסמ' ירק נאכל כמות שהוא חי ואמר ירקי
קדרה עלי. ונמנא עכשיו לפי דרך זה נודר מן הירק אסור בירק
הנאכל כמות שהוא חי בלעד ומותר בכל מה שמתבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירקי קדרה עלי אסור אף באותן שנאכלין חיים ומצושל
אכל לא באותן שאין נאכלין אלמא מצושלן אמר ירק המתבשל בקדרה אסור אף באותן שאין נאכלין בלא בשול: אמר אביי מודה ר"ע
לענין מוקסם שאינו לוקח. דכיון "דלועין" לא משתמע בהדיא אלמא מרבייא דלישניה אע"ג דמיתקן שילתא עליהו לא מותר בירק בודאי אלמא
מסקיפא הילכך לא לקי: סנן הסם. מתני' היא במסכת מעילה (ד' ב.) השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל. דאע"ג דקי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאני מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה כדאיתא בפ"ג דקדושין (דף מ"ג): לא עשה שליחותו שליח מעל. דאדעתא דנפשיה
קעביד: מאן סנא אמר רב הסדא מפניו. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן תנא האי דמפרש ואזיל דאמר לו מן זכר לאורחים ונתן
להם כד מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן מן זכר לאורחים וכו' סיפא דהאי דהשליח שעשה שליחותו היא ומסקיפא
קאמר דאיתא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דכרי הכל הוא אבל סיפא דהוא פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמיתקן שליח מיניה הוא והא עביד דמיתקן מצטרף לכד הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול בעל הבית דנהי דאמרין
לעיל דמודה רבי עקיבא לענין מלקות שאני לוקח הא פרישנא דקדא צמדי דלא משתמע אלמא מרבייא כלל דלועין אכל כד
מכלל זכר [ומשתמע] בלא רבייא הילכך כי אמר ליה בעל הבית מן להם זכר ונתן להם כד למעול בעל הבית ולא למעול שליח:

מי

תוספות

כד אלמא אומר לא מלאמי זכר כולל: מיניה הוא. ושעשה שליחותו ולמעול בע"ה וקשה לרבי עקיבא מודה דלאן לוקח
דמסקיפא ליה אי מידי דמיתקן עליה מיניה הוא ונראה דלא קשה כלל דקדא דלועין דלאן ירק הוא אלמא פריי מספקא
ליה אכל במדי אחריתא פשיטא ליה דמיתקן עליה ומיניה הוא וי"מ דהיינו הא דמשגי מן לא מודה ר"ע דלרבי לאימלוכי
זיה ומן היין הוא דלעו מיו והסמך דר"ע. ודמיו הוא) אבל לא למעול דהאמר לעיל שאינו לוקח וז"ל דאי' שליח
מלאי מעל כיון דמסקיפא ליה אם מיו (וכו' און) אינו מיו א"כ עשה שליחותו ולכ"י דודאי הפירוש כיון הו' מן לא
מותר ר"ע דלרבי לאימלוכי זיה בדקסמ' אין השליח לוקח אם אין שאלו למשל אם יחפז הילכך במיתקן שילתא עליהו לא
מיתקן לא הו' עשה שליחותו ולכן מעל השליח כי מיו אינו מיו לגמרי וקושא דלמעול בע"ה מתוך צ"ה כמו שפירשתי
והרי"ם היה אומר דלמעול בעל הבית לא דוקא אלמא כלומר לא ימעול שליח ומדפרישתי דשם עשה שליחותו ומשני לא
מורה דלרבי לאימלוכי פירשתי:

הנודר מן הירק וכו' ורבי עקיבא אומר. דקסבר דלועין בכלל
ירק: אלמא דלועין. מכלל דלאו מיניה הוא: לא מלאמי
אלמא קטנים. בתמיה. כלומר להכי לא קאמר ליה אלמא דלועין
מכלל דלועין מיניה הוא ולא מין
מין ירק: ומוסר בינש. שהוא מין
דגן: גמ' אמאי אסר ר"ע הא מן
ירק נדר. ודלועין לא איקרי ירק:
ירקי קדרה עלי. ודלועין בכלל
ירקי קדרה הן שהרי מתבשלין
בקדרה: ודילמא. האי דקאמר ירקי
קדרה עלי ירק הנאכל בקדרה עלי
קאמר כגון שומים וצללים שהן נאכלים
בקדרה שנותנין אותן בקדרה כדי
ליתן טעם בתבשיל: באומר ירק
המתבשל בקדרה. דלועין נמי הן
מתבשלין בקדרה ונותנין אותן בשל
תבשיל אבל שומין אין נותנין אותן
אלא בשל טעם ולהכי ר"ע אסר:
דלרבי שולח לאימלוכי עליה. כגון
דלועין כי אמר לשלוחו קח לי ירק
אינו מציא לו דלועין אלמא אומר לו
לא מלאמי אלמא דלועין וימיתקן
עליה וקאמר ליה דרוחא אמה שאזיא
לך דלועין וכהאי גוונא לאו מיניה
לפיכך כי נדר בירק מותר בדלועין:
ורבי עקיבא סבר כו'. מדקאמר ליה
לא מלאמי אלמא דלועין ולא אמר לא
מלאמי אלמא קטנים אלמא דלועין
מין ירק הוא: מודה רבי עקיבא.
אע"ג דלוקח בדלועין אין אכל
דלועין אינו לוקח דקסבר ליכא
מלקות דלא יחל דכרו הואיל וזריך
לאימלוכי זיה עליה: מפניו.

דמעילה דשליח מעל דלא כר"ע דקתני
סיפא לא עשה שליחותו שליח מעל: אמר לשלוחו מן זכר לאורחים
ונתן להם כד שליח מעל. דלא עשה שליחותו דאין כד בכלל זכר:
ואי ר"ע. הא אמר כד בכלל זכר הו' דמילתא דמיתקן עליה שליח
מיניה הוא וכו' אע"ג דלא אימליך השתא אורחיה הוא לאימלוכי דכי
אמר לו מן זכר לאורחין ולא היה לו זכר אלמא כד דרכו לומר אין לי
אלא כד וכמתן דמיתקן דמי: למעול בעל הבית. דהא עשה שליחותו:
מין

קדרה לרביי אחא ירק הנאכל חי ובקדרה כגון שומים וצללים חיים כלל לא ופרקינן [ירק] המתבשל בקדרה עלי דכיון
דאמר המתבשל משמע הך דעבו בשול טובא ואין דרכן לאכלן חיים כללועין. ונמנא עכשיו לפי דרך זה נודר מן הירק אסור בירק
הנאכל כמות שהוא חי בלעד ומותר בכל מה שמתבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי אמר ירקי קדרה עלי אסור אף באותן שנאכלין חיים ומצושל
אכל לא באותן שאין נאכלין אלמא מצושלן אמר ירק המתבשל בקדרה אסור אף באותן שאין נאכלין בלא בשול: אמר אביי מודה ר"ע
לענין מוקסם שאינו לוקח. דכיון "דלועין" לא משתמע בהדיא אלמא מרבייא דלישניה אע"ג דמיתקן שילתא עליהו לא מותר בירק בודאי אלמא
מסקיפא הילכך לא לקי: סנן הסם. מתני' היא במסכת מעילה (ד' ב.) השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל. דאע"ג דקי"ל אין שליח
לדבר עבירה שאני מעילה דילפינן חטא חטא מתרומה כדאיתא בפ"ג דקדושין (דף מ"ג): לא עשה שליחותו שליח מעל. דאדעתא דנפשיה
קעביד: מאן סנא אמר רב הסדא מפניו. כולה דלא כר' עקיבא כלומר מאן תנא האי דמפרש ואזיל דאמר לו מן זכר לאורחים ונתן
להם כד מיקרי לא עשה שליחותו דלא כרבי עקיבא דהא דתנן מן זכר לאורחים וכו' סיפא דהאי דהשליח שעשה שליחותו היא ומסקיפא
קאמר דאיתא דלא כר"ע דאילו רישא ודאי דכרי הכל הוא אבל סיפא דהוא פירושא דרישא דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא הא אמר
דכל מילתא דמיתקן שליח מיניה הוא והא עביד דמיתקן מצטרף לכד הלכך עשה שליחותו מיקרי ולמעול בעל הבית דנהי דאמרין
לעיל דמודה רבי עקיבא לענין מלקות שאני לוקח הא פרישנא דקדא צמדי דלא משתמע אלמא מרבייא כלל דלועין אכל כד
מכלל זכר [ומשתמע] בלא רבייא הילכך כי אמר ליה בעל הבית מן להם זכר ונתן להם כד למעול בעל הבית ולא למעול שליח:

הנודר מן הירק אסור בדלועין. והוא אומר לא מלאמי אלמא דלועין. ואין לוקחם מיד אלמא לא קרי להו איש ריק:
אמר להם כן הדבר. כלומר משם אינו מציא רביא: אסור בפול המצרי. דלכתיב עולא הוא בכלל ירק: ומוסר ביבש.
דלא מיקרי ירק: והא מן ירק נדר. ולמה אסור דלועין שהם פריי: באומר ירקי קדרה עלי. כדכרס בשלם והני
דכרס בשלם: ודילמא ירק הנאכל בקדרה קאמר. כגון שומין וצללים שהוא נאכל בקדרה כגון ליתן טעם בתבשיל: באומר
ירק המתבשל בקדרה. מפני שהוא קשה וקסבר ר"ע דלועין בכלל ירק המתבשלים בקדרה: וצריך לאימלוכי: דאין לוקח
אותן כסמך (כיון) ודאין לוקח אותן לענין מלקות. כל יחל שאינו לוקח דמסקיפא ליה אי דלועין בכלל
ירק ומסקיפא [נא] אמר למיתקן: תנן חתם. פירק תבשל דמעילה (ד' ב.) בע"ה"ב מעל. דמיתקן חטא חטא מתרומה
מה חתם ע"י שליח אע"ג דבעלמא אין שליח לדבר עבירה: ונתן להם כד. דכד לא מין זכר וכו'
אמר לשלוחו קח לי זכר ולא מלא אלמא כד לא מיתקן עליה וששולחו לבקש זכר אינו חסר ואומר לא מלאמי אלמא

א) חולין קד. [מעילה ב.]:
ב) מעילה ב. כמותו לא:
ג) מעילה ב. כמותו לא:
ד) מעילה ב. כמותו לא:
ה) מעילה ב. כמותו לא:

הגהות הב"ח

(א) במשנה שם אומר
הוא לו לא:

גליון הש"ס

בהר"ן ר"ה אפר אבי
מורה וכו' דלועין לא
מיתקן. ע' חולין דף קד
ש"ח מדר"ה ס"ה ט"ז:

פירוש הרא"ש

הנודר מן הירק. והוא
אומר לא מלאמי אלמא
דלועין. ואם מין ירק
הוא למה לא לקחו: אמר
להם כן הדבר. ומשם
אינו מציא רביא שהוא
אומר לא מלאמי אלמא
קטנים אלמא הוא אומר
לא מלאמי ירק אכל על
הדלועין הוא כדן ליתקן
אלמא מין ירק הוא:
ואסור בפול המצרי לה.
דלכתיב עולא מין ירק
הוא: גמ' והא מן ירק
נדר. ווסס ירק בשלם
בני אדם הוא ירק קדרה
חי: באומר ירקי קדרה
עלי: ודילמא ירק הנאכל
בקדרה. ע"י כשעש קדרה
דמתן האשה שהיה
כושט ירק בקדרה וכלשון
בני אדם יותר נקרא ירק
מירק המתבשל בקדרה:
ומשני שאמר בפירוש ירק
המתבשל בקדרה: מורה
ר"ע לענין מלקות שאינו
לוקח. ולתומה אסר ליה
כיון שהשליח נתקן עליו
מ"מ כיון שאינו לוקחו בלא
המלכה לא בירק לן שהוא
מיו: תנן חתם. מפניו:
השליח שעשה שליחותו
בעל הבית מעל. אע"ג
דכלל המורה טולא אין
שליח לדבר עבירה ילפינן
לה במעילה חטא חטא
מתרומה דמתחייב ע"י
שליח: מאן תנא. דסבר
דכשנו לו דהו' ששית
השליח נתבשל השליחות:
ונתן להם כד ב"ה השליח
מעל. והואמר לשלוחו קח
לי זכר ולא מלא אלמא כד
נתקן אם יקטנו: